

Asia: VN/10074/2024

Beredningen av en modell för kombinationsförsäkring i utkomstskyddet för arbetslösa

Lausunnonantajan lausunto

1. Vad anser du om förslaget om personkretsen, dvs. vilka personer som ska omfattas av kombinationsförsäkringen?

I utredningen konstateras det att man genom kombinationsförsäkringen inom utkomstskyddet för arbetslösa kan kombinera förvärvsarbete, inkomst av företagsverksamhet och arbetsstipendier i arbetslöshetsförsäkringen. Den föreslagna modellen skulle också betyda att arbete som närståendevårdare eller familjevårdare kan kombineras med försäkringen av inkomst av förvärvsarbete eller företagsverksamhet.

Med inkomst av företagsverksamhet avses också sådant självständigt arbete inom en kreativ eller kulturell bransch som görs i förvärvssyfte, eller vetenskapligt arbete som ger inkomster. Det betyder att kombinationsförsäkringen också skulle gälla konstnärer.

Kombinationsförsäkringen ska gälla personer som inte uppfyller arbetsvillkoret för att de förvärvsarbetar för lite eller för att omfattningen på företagsverksamheten är för liten. Dessa personer skulle i och med kombinationsförsäkringen kunna få grunddagpenning eller inkomstrelaterad dagpenning i stället för arbetsmarknadsstöd.

Kombinationsförsäkringen ska också gälla personer som redan uppfyller arbetsvillkoret för antingen löntagare eller företagare. För den sistnämnda gruppen betyder kombinationsförsäkringen att den försäkrade inkomsten och den inkomstrelaterade dagpenningen eventuellt ökar.

Vad anser du om den personkrets som skulle omfattas av kombinationsförsäkringen? Är den bestämda personkretsen bra? Saknas någon grupp i personkretsen?

Personkretsen är bra. Det är ändamålsenligt att även stipendiater omfattas av kombinationsförsäkringen.

2. Vad anser du om förslaget om kombinationsförsäkringens arbetsvillkor?

I utredningen föreslås det att man i kombinationsförsäkringens arbetsvillkor ska räkna med alla de

kalendermånader under vilka den totala inkomst som ska beaktas har uppgått till 930 euro eller mera per månad. Arbetsvillkoret ska uppfyllas när man haft 12 sådana månader som uppfyller arbetsvillkoret under en period på 28 månader. Granskningsperioden ska kunna förlängas till exempel på grund av studier, arbetsoförmåga eller familjeledighet, men högst med sju år.

Det arbetsvillkor som föreslås i utredningen skulle i huvudsak motsvara arbetsvillkoret för löntagare. Inkomstgränsen är 930 euro per månad därför att en lägre total inkomst än detta inte skulle räcka till för den inkomstrelaterade dagpenningens förtjänstdel, vilket betyder att förmånen i vilket fall som helst skulle motsvara arbetsmarknadsstödet.

Vad anser du om kombinationsförsäkringens arbetsvillkor?

Förslaget är att arbetsvillkoren i huvudsak skall motsvara arbetsvillkoren för löntagare. Det anser vi att är ett bra val.

Det är positivt för våra medlemmar att man i fortsättningen kan försäkra inkomster som man fått som arbetsersättning för free-lance arbete likaså som lön och arbetsstipendier.

Våra medlemmar kan göra jobb som de utför under flera månader men de får betalning i en klumpsumma. Det här är då ett problem för att uppfylla arbetsvillkoren. Flera månaders jobb kan ge enbart en månad vars inkomster överskrider 930 euro.

3. Vilka inkomster borde räknas med i den minimiinkomst på 930 euro per månad som föreslås?

I utredningen föreslås det att inkomster ska beaktas på följande sätt vid granskningen av arbetsvillkoret:

- I fråga om löneinkomster ska man beakta samma inkomstposter som i arbetsvillkoret för löntagare. Lönen beaktas som bruttobelopp. Lönen ska i regel beaktas enligt betalningstidpunkten.
- I fråga om företagsverksamhet beaktas de inkomster
 - som avses i lagarna om pension för företagare (YEL) och lantbruksföretagare (MYEL) eller i fråga om delägare i företag de arbetsinkomster som avses i lagen om pension för arbetstagare (TyEL). Om till exempel lönen enligt pensionsförsäkringen överskrider 15 128 euro per år (2025) kan personen själv välja vilken lön som ska försäkras, men dock minst 15 128 euro per år.
 - om personen inte omfattas av YEL-, MYEL- eller TyEL-försäkringen, beaktas som inkomst den inkomst som arbetslöshetskassan försäkrar och som motsvarar värdet på arbetsinsatsen enligt YEL-försäkringen. Den försäkrade inkomsten är minst 1 200 euro per år. Den övre gränsen för den försäkrade inkomsten ska beräknas så, att den nedre gränsen för den obligatoriska YEL-försäkringen minskas med 1 200 euro. Den övre gränsen justeras årligen enligt inkomstgränsen för den obligatoriska YEL-försäkringen. År 2025 skulle den övre gränsen vara högst 8 008 euro per år.

- om den fastställda YEL-arbetsinkomsten innehåller arbetsersättning är det inte möjligt att försäkra inkomsten separat. Om det inte har fastställts någon YEL-arbetsinkomst, ska arbetsersättningen försäkras på basis av värdet på arbetsinsatsen enligt YEL-försäkringen. Inkomsten får dock inte vara högre än den obligatoriska YEL minskad med 1 200 euro.
- Närståendevårdar- och familjevårdararvode beaktas som inkomst till de belopp som motsvarar vårdarvode.

Vad anser du om de inkomster som ska beaktas i kombinationsförsäkringen? Anvisningar om arbetsinkomsten enligt YEL-försäkringen finns här <https://www.tyoelake.fi/sv/foretagares-pension/vad-ar-fopl-arbetsinkomsten/>. På webbplatsen finns ett verktyg som du kan använda för att uppskatta arbetsinkomsten enligt YEL-försäkringen.

Inkomsterna som beaktas i kombinationsförsäkringen borde vara klara, logiska och förutsägbara.

4. Beloppet av inkomstrelaterad dagpenning enligt kombinationsförsäkringen och medlemsavgiften

I utredningen föreslås det att den inkomstrelaterade dagpenningen enligt kombinationsförsäkringen ska beräknas på samma sätt som löntagares och företagares inkomstrelaterade dagpenning. Dagpenningen ska med andra ord basera sig på samma inkomster enligt vilka de månader som ska beaktas i arbetsvillkoret har tjänats in.

I utredningen föreslås det att inkomstrelaterad dagpenning enligt kombinationsförsäkringen ska betalas ut till personer som har försäkrat sig i en arbetslöshetskassa som erbjuder kombinationsförsäkring, förutsatt att personen har uppfyllt arbetsvillkoret under den tid kombinationsförsäkringen har varit i kraft. Medlemskapet i arbetslöshetskassan förutsätter att medlemsavgiften betalas. Detta motsvarar de villkor som gäller för löntagares och företagares inkomstrelaterade dagpenning.

I utredningen föreslås det att den andel av kostnaderna för kombinationsförsäkringen som baserar sig på inkomsten av företagsverksamhet ska finansieras i sin helhet genom arbetslöshetskassas medlemsavgifter. Detta överensstämmer med finansieringen av företagares inkomstrelaterade dagpenning.

Vad anser du om den inkomstrelaterade dagpenningen i kombinationsförsäkringen och finansieringen av den? Arbetslöshetskassornas Samorganisation har en kalkylator med vilken du kan beräkna hur olika inkomstnivåer påverkar beloppet av den inkomstrelaterade dagpenningen: [Länk till beräkningsverktyget](#).

Enligt förslaget skulle den inkomstrelaterade dagpenningen vara baserad på samma inkomster enligt vilka de månader som beaktas i arbetsvillkoret förtjänas in. Det här är en klar lösning.

Den andel av kostnaderna för kombinationsförsäkringen som baserar sig på inkomsterna av företagsverksamhet skall finansieras i sin helhet genom arbetslöshetskassans medlemsavgifter. Gäller det här även arbetsstipendier som försäkrats i LPA? Det här kan göra försäkringen väldigt dyr för våra medlemmar.

5. Finns det en efterfrågan på en kombinationsförsäkring?

I utredningen bedömer man inte hur arbetslöshetskassorna skulle prissätta kombinationsförsäkringen,

dvs. hur hög nivån på medlemsavgifterna skulle bli. Men man har försökt bedöma antalet personer som skulle teckna en kombinationsförsäkring genom att använda en modell med data om den s.k. kostnadsneutrala försäkringskretsen och den avgiftsnivå på försäkringen som krävs för den.

Med kostnadsneutral avgiftsnivå på försäkringen avses i detta sammanhang att försäkringsavgiften är så hög att det är möjligt att enligt de gällande finansieringsreglerna täcka de inkomstrelaterade dagpenningsandelar som bestäms enligt de antagna försäkrades löner och företagarinkomster. Den uppskattade kostnadsneutrala avgiftsnivån är inte en uppskattning av arbetskassornas faktiska prissättning av kombinationsförsäkringen, och därför är bedömningen av antalet personer som skulle välja en kombinationsförsäkring förenad med osäkerhet.

Nivån på medlemsavgiften, dvs. priserna för kombinationsförsäkringen, bedöms vara avgörande för bedömningen av efterfrågan på kombinationsförsäkringen.

Hur många av era medlemmar bedömer du att skulle vara intresserade av kombinationsförsäkringen? Hur känslig är bedömningen av priset för försäkringen (t.ex. om priset är 0,7 % eller 1,4 % av den inkomst som ska försäkras)?

Priset på kombinationsförsäkringen är avgörande för efterfrågan. Våra medlemmar får inkomster från många olika håll. Inkomsterna kan bestå av stipendier, lön och av arbetsersättning som här anses vara företagsinkomst. Inkomsterna är ofta små och oregelbundna.

6. De arbetskraftspolitiska förutsättningarna för en arbetslöshetsdagpenning som baserar sig på en kombinationsförsäkring

För att få arbetslöshetsdagpenning på basis av en kombinationsförsäkring ska det bland annat krävas att personen har anmält sig som arbetssökande hos arbetskraftsmyndigheten och följer sin sysselsättningsplan. Sysselsättningsplanen ska innehålla till exempel möjligheterna att söka jobb och hur man kan förbättra personens sysselsättningsmöjligheter. Detta stämmer överens med de krav som gäller för löntagares och företagares inkomstrelaterade dagpenning, grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd. Inga ändringar föreslås i dessa villkor.

För att få arbetslöshetsdagpenning ska det dessutom krävas att arbetskraftsmyndigheten konstaterar att eventuell företagsverksamhet har avslutats eller att företagsverksamheten är en bisyssla. Även detta stämmer överens med de krav som gäller för löntagares och företagares inkomstrelaterade dagpenning, grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd. Inte heller dessa villkor föreslås bli ändrade i utredningen. Och det föreslås inte heller några undantag för de som tecknat en kombinationsförsäkring.

Vad anser du om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för en arbetslöshetsdagpenning som baserar sig på en kombinationsförsäkring? Hur inverkar till exempel den arbetskraftspolitiska bedömningen gällande företagsverksamheten eller villkoret gällande jobbsökning på viljan att teckna en kombinationsförsäkring?

Det arbetskraftspolitiska utlåtandet är någonting som vi ställer oss frågande till. Kraven finns kvar oförändrade och våra medlemmar har tyvärr dåliga erfarenheter av tolkningarna av sagda krav.

I synnerhet kravet på att eventuell företagsverksamhet har avslutats eller kan anses vara en bisyssla är problematisk. I arbetsgrupperna har vi fått försäkras om att myndigheterna kan göra bättre

arbetskraftspolitiska utlåtanden än vad som tidigare varit fallet. Man har ansett att ingen lagförändring krävs eftersom problem kan lösas med bättre regler gällande tolkning av de existerande kraven. Vi hoppas att så är fallet. Hittills har det funnits en oförståelse för hur en författare arbetar.

Det att en författare skriver på en bok efter att ha förlorat ett jobb får inte anses vara ett hinder för att få arbetslöshetsdagpenning om hen de facto har möjlighet att både söka jobb och ta emot ett jobb. Att en bok utkommer medan hen är arbetslös får inte heller tolkas till att hen inte har rätt till arbetslöshetsdagpenningen.

Osäkerhetsmomentet kring de här tolkningarna kan tyvärr hindra ett flertal av våra medlemmar från att ta kombinationsförsäkringen. Varför betala för någonting som sedan aldrig ger dig det extra skydd du hoppats på på grund av att dina inkomster har kommit från för okonventionella källor?

7. Medlemskap i arbetslöshetskassa och medlemsavgifter

I utredningen föreslås det att arbetslöskassan ska få bestämma själv om den erbjuder kombinationsförsäkring till sina medlemmar. Beslutet fattas av arbetslöshetskassans kassamöte. För att få inkomstrelaterad dagpenning enligt kombinationsförsäkringen krävs det att man är medlem i en arbetslöshetskassa och att man betalar medlemsavgiften.

Arbetslöshetskassornas medlemsavgift för de som har en kombinationsförsäkring får variera eftersom medlemsavgiften ska basera sig på den förmånsutgift för den kombinationsförsäkring som finansieras med medlemsavgifterna och på de kostnader för verkställandet av kombinationsförsäkringen som varje arbetslöshetskassa bedömer.

Vad anser du om medlemskapet i arbetslöshetskassan och medlemsavgifterna?

-

8. Fråga särskilt till Sysselsättningsfonden:

Enligt förslaget ska finansieringen av den inkomstrelaterade dagpenningens förtjänstdel i kombinationsförsäkringen följa bestämmelserna om finansieringen av de inkomstrelaterade dagpenningarnas förtjänstdelar i fråga om löntagare och företagare.

Vad anser du om förslagets konsekvenser för Sysselsättningsfonden och dess verksamhet?

-

9. Fråga särskilt till arbetslöshetskassor och FPA:

Kommentarer om konsekvenserna av den arbetslöshetsdagpenning som baserar sig på kombinationsförsäkringen och om vad som borde beaktas vid verkställandet, inklusive förslagen om finansieringen av förmånen.

-

10. Kommentarer om konsekvensbedömningarna av modellen med kombinationsförsäkring

Här kan du kommentera bedömningarna av konsekvenserna av modellförslaget.

-

11. Helhetsbedömningen av modellen med kombinationsförsäkring

Vad anser du om kombinationsförsäkringsförslaget som helhet? Är den modell som föreslås tydlig och begriplig vad gäller förslaget om medlemskapet i arbetslöshetskassan? Motsvarar beloppet av den inkomstrelaterade dagpenningen enligt reglerna för beräkningen av inkomstrelaterad dagpenning era förväntningar vad gäller nivån på skyddet? Hur anser du att den arbetskraftspolitiska bedömningen inverkar på huruvida de som sysselsätter sig på flera olika sätt vill teckna en kombinationsförsäkring? Hur bra motsvarar den föreslagna modellen med kombinationsförsäkring behovet av inkomstrelaterat utkomstskydd hos de som sysselsätter sig på flera olika sätt?

Om du representerar en förening eller stiftelse eller någon liknande aktör, hur bra anser du att förslaget tillgodoser de ekonomiska behoven eller behoven på arbetsmarknaden när det gäller den instans som du representerar?

Kombinationsförsäkring som även tar i beaktande arbetsstipendier behövs! Priset är ändå ett stort frågetecken.

12. Vilka faktorer borde beaktas vid en eventuell fortsatt beredning?

Här kan du ge förslag om sådant som borde beaktas om vid en eventuell fortsatt beredning.

I fortsättningen skulle det vara bra om staten kan delta så att flera människor har möjlighet att försäkra sig trots sina små och osäkra inkomster. Priset på kombinationsförsäkringen kan alltså vara ett problem.

Det arbetskraftspolitiska utlåtande kan även det bli ett problem. De av våra medlemmar som får företagsinkomster (de behöver ju inte ha ett de facto företag) och så tolkas till att vara företagare kan dra nytta av kombinationsförsäkringen endast om inte det här faktumet automatiskt gör så att de inte anses uppfylla kraven för arbetslöshetsdagpenningen.

Tverin Marica
Finlands svenska författareförening